

ЯКІСТЬ ДОВКІЛЛЯ ЯК ІНДИКАТОР ЕФЕКТИВНОЇ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ю.М. Шапочка, аспірант

Сумський державний університет, м. Суми

Добробут і здоров'я нинішнього і майбутніх поколінь є головною цінністю, на забезпечення якої спрямована прийнята Україною концепція стійкого розвитку. Її досягнення неможливе без забезпечення екологічної безпеки шляхом суттєвого зменшення екологічних ризиків. Тобто, основним індикатором стійкого розвитку, в кінцевому рахунку, є якість навколишнього природного середовища.

Головним завданням для забезпечення благополуччя та здоров'я людини в екологічному аспекті є забезпечення здоров'я навколишнього середовища. Під цим слід розуміти її стан (якість), необхідна для забезпечення здоров'я людини та інших видів живих істот.

Ця задача лише частково здійснюється в рамках програм збереження біорізноманіття. Насправді задача забезпечення здоров'я середовища є набагато ширшою. Середовище може бути несприятливою для здоров'я людини і при певному біорізноманітті (внаслідок радіаційного, хімічного та інших видів забруднення), і, навпаки, навіть при трансформованому біорізноманітті та зміненому ландшафті воно може бути сприятливе для живих істот і людини.

При очевидному зв'язку здоров'я людини і здоров'я середовища з'ясування міри впливу екологічних факторів на стан здоров'я людини зв'язане зі складністю оцінки

- Загального стану здоров'я людини та його можливого змінення;
- Величини тієї частини зниження, або збитку здоров'ю людини, яка оприділяється негативним впливом середовища.

Саме цьому інтегральна оцінка здоров'я середовища виходить на перший план не лише для оприділення сприятливості певного впливу для живої природи, а і здоров'я людини.

Певні підходи для такої оцінки інтенсивно розвиваються у всьому світі. При розробці такої об'єктивної інтегральної оцінки здоров'я середовища, вона могла б стати основою для:

- Будь-яких оцінок якості середовища, оцінки реального антропогенного навантаження, будь-яких форм екологічного контролю, моніторингу, експертизи, аудиту;
- Оцінки степені сприятливості середовища для людини, рівня екологічного ризику, потенційного або реального збитку здоров'ю людини;
- Економічних механізмів управління середовищем, в тому числі: визначення плати за природокористування і забруднення, штрафів за понаднормативні викиди, стягнення плати за нанесення збитку природному середовищу і здоров'ю людини;
- Створення нормативно-правової бази в галузі природокористування і охорони природи;
- Можливої соціальної реорганізації суспільства.

Забезпечення здоров'я середовища, як вбачається, єдино можливий шлях підтримання балансу між інтересами господарської діяльності і забезпеченням екологічної безпеки населення.

Невизнання зв'язку здоров'я людини і здоров'я середовища обумовлене недостатньою розробкою критеріїв оцінки і, головним чином, нерозумінням сутності проблеми і перевагою сьогочасного інтересу у розвитку виробництва і небажанням сплачувати за збиток, спричинений нинішньому поколінню, й загрозу здоров'ю майбутніх поколінь. Добитися пріоритетного забезпечення здоров'я середовища-одне з головних завдань національної екологічної політики.